

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/narodowy-dzien-pamieci/140695,Film-IPN-Paszporty-Paragwaju.html>
25.04.2024, 03:59

Film IPN „Paszporty Paragwaju”

Internetowa premiera filmu Roberta Kaczmarka „Paszporty Paragwaju” odbyła się 24 marca 2020 r. Film można obejrzeć na stronie głównej IPN oraz na kanale IPNtv w serwisie youtube.

Film dokumentalny „Paszporty Paragwaju” w reżyserii Roberta Kaczmarka został wyprodukowany przez Instytut Pamięci Narodowej w 2018 r. Jego kinowa [premiera](#) odbyła się w 30 stycznia 2019 r. Film dotknął bardzo ważnego, mało znanego szerszemu odbiorcy wątku historii Polski, jakim była działalność grupy posła Aleksandra Ładosia na rzecz ratowania Żydów. W skład tej grupy wchodził: zastępca Aleksandra Ładosia Stefan Ryniewicz, wicekonsul RP Konstanty Rokicki, attaché polskiego poselstwa Juliusz Kühn i dwóch przedstawicieli organizacji żydowskich – Abraham Silberschein (Światowy Kongres Żydów i założony przez niego RELICO – Committee for Relief of the War-Stricken Jewish Population) oraz Chaim Eiss (Agudat Israel). Grupa ta w latach 1941-43 zajmowała się podrabianiem i szmuglowaniem ze Szwajcarii do Polski i innych krajów Europy paszportów krajów Ameryki Łacińskiej dla Żydów.

Zwiastun filmu

Film „Paszporty Paragwaju”

„Paszporty Paragwaju” to najlepsza produkcja filmowa Instytutu Pamięci Narodowej. Pokazywana wielokrotnie na terenie całego kraju, w telewizji publicznej, a co najważniejsze w wielu krajach na świecie. Film został wyświetlony w 21 krajach (Kanada, USA, Kuba, Argentyna, Chile, Izrael, Polska, Dania, Niemcy, Niderlandy, Belgia, Luksemburg, Szwajcaria, Włochy, Słowenia, Szwecja, Rosja, Białoruś, Czechy, Cypr, Węgry), na czterech kontynentach. Pokazy te organizowane były przez polskie placówki dyplomatyczne (ambasady, konsulaty), Polskie Instytuty Kultury, stowarzyszenia, jak i żydowskie centra kulturalne. Tak szeroki odbiór filmu na świecie był możliwy dzięki współpracy Instytutu Pamięci Narodowej z Ministerstwem Spraw Zagranicznych. Film ma wiele ścieżek językowych (angielska, francuska, rosyjska, hiszpańska, włoska, węgierska, niemiecka, hebrajska, słoweńska).

[Dokument „Paszporty Paragwaju” zdobył w 2019 r. nagrodę w konkursie głównym na XI Festiwalu Niepokorni. Niezłomni. Wyklęci w Gdyni w 2019 r.](#) Rywalizowało o nią 30 filmów dokumentalnych.

Aleksander Ładoś

Konstanty Rokicki

Juliusz Kühn

Stefan Ryniewicz

Chaim Eiss

Abraham Silberschein

Kontynuacją „Paszportów Paragwaju” jest film dokumentalny „Polmission. Tajemnice paszportów”, którego koproducentem jest Instytut Pamięci Narodowej. Przedstawia wątek jednej z największych i najbardziej zagadkowych akcji ratowania Żydów podczas II wojny światowej. Obraz w reżyserii Jacka Papisa jest kontynuacją filmu *Paszporty Paragwaju* i opowiada o dalszych losach Ocalonych dzięki działalności polskiej dyplomacji i polskiego

wywiadu, we współpracy z międzynarodowymi organizacjami.

„POLMISSION. Tajemnice paszportów” [TRAILER]

Kadry z filmu „POLMISSION. Tajemnice paszportów” w reż. Jacka Papisa

{ GALERIA:405033-405036-405039-405042-405045-405048 }

Polecamy artykuł dr Alicji Gontarek (Biuro Badań Historycznych IPN): *Na ratunek! Działalność Poselstwa RP w Bernie w obliczu Zagłady Żydów 1942-1945*

W latach 70. XX w. powstało w Szwajcarii monumentalne, dziewięciotomowe opracowanie autorstwa najwybitniejszego szwajcarskiego historyka Egdara Bonjoura na temat historii neutralności tego państwa.

Omawiając okres drugiej wojny światowej Bonjour nazwał działalność polskiego posła w Bernie, Aleksandra Ładosia, występującego od maja 1940 r. w roli *chargés d'affaires*, mianem „wichrzycielskiej”.

Złota karta centrali alarmistycznej

Zupełnie inaczej odniósł się do niej Izaak Lewin, który podczas drugiej wojny światowej brał bezpośredni udział w ratowaniu Żydów, odbierając w Nowym Yorku wszystkie zaszyfrowane wiadomości z Berna. Trafiały one do niego za pośrednictwem Konsula Generalnego RP Sylwina Strakacza. Oceniał on, że

„Sylwin Strakacz w Nowym Yorku oraz poseł polski w Bernie Aleksander Ładoś zapisali sobie złotą kartę w księdze, która notuje dla potomności usiłowania pomocy dla najniezwyklejszych wśród ofiar hitleryzmu”.

Dziś pozytywna opinia wyrażona przez I. Lewina, a także wielu badaczy, jest przeważająca dla oceny dokonań A. Ładosia – Berno nazywane jest przez nich „centralą alarmistyczną Holokaustu”, a postać kierownika placówki dyplomatycznej uznawana za kluczową i znaczącą dla powodzenia wszelkich akcji ratunkowych Żydów zagrożonych eksterminacją, dokonywaną przez aparat państwowy III Rzeszy.

Szczególnie oddanymi dla sprawy ratowania Żydów osobami, poczynając od pracowników

placówki, oprócz A. Ładosia, byli: jego zastępca Stefan Ryniewicz, wicekonsul RP Konstanty Rokicki, a także Chaim Eiss (przedstawiciel ortodoksyjnej partii Aguda Israel) oraz Abraham Silberschein (Światowy Kongres Żydów, Relico). Zajmując znaczące stanowiska, prawdopodobnie wszyscy byli w równym stopniu wtajemniczeni w akcje ratownicze Żydów polskich.

Łącznikiem między organizacjami żydowskimi a placówką był zatrudniony z przerwami od 1940 r. w poselstwie Julius Kühl – pełnił różne funkcje: *attaché* poselstwa i referenta do spraw uchodźców w poselstwie polskim. Intensywnie działał także w funkcjonującym pod polską egidą Polskim Komitecie Pomocy Ofiarom Wojny, który zajmował się opieką nad około 5 tys. uchodźcami, głównie żydowskimi, którzy uciekli do Szwajcarii z Francji i Belgii.

Tajna radiostacja w państwie neutralnym

Dla powodzenia akcji pomocowo-ratunkowych kluczowe były dwie sprawy – po pierwsze, neutralny charakter Szwajcarii, jakkolwiek ostrożni Szwajcarzy pilnie śledzili poczynania placówki, utrudniając jej działanie. Tłumaczymy to tym, że choć państwo to miało status neutralny, jednak jego zależność od stanowiska III Rzeszy w wielu sprawach była duża, więc jawne antyniemieckie nastawienie Ładosia, które dało o sobie znać od początku jego bytności w Bernie, wzbudzało niezadowolenie szwajcarskich elit politycznych.

► [Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](#)